

Šiame numeryje:

Lietuva Kopenhagoje: PEN Klubo suvažiavimas.

Svečiuose pas auksinę planetą — Saturną. Knyga, parašyta Lietuvoje, išleista Chicagoje.

J. Savojo linksma apybraiža „Barzda“. Kunigo vienuolio sukaktis ir rašytojo debiutas.

Vlado Šlaito eilėraščiai.

Vilniaus universiteto įtaka Lietuvos architektūrai: profesorių Mykolo Šulco ir Karolio Podčasinskio darbai.

Parodos Chicagoje.

Rašytojų sukaitys.

V. Krištolaitytė ir M. Gaizutienė Clevelande. 100 metų nuo Bėla Bartok'o gimimo.

Nauji leidiniai.

Kertinė Paraštė

Lietuva Kopenhagoje

PEN Klubo suvažiavimas

Vasariui baigiantis, Kopenhagoje įvyko Tarptautinio PEN Klubo suvažiavimas, kuriame teko dalyvauti kaip Išeivių PEN centro atstovui.

Šis kongresas buvo ypatingas tuo, kad oficialiose kalbose ir privačiuose pokalbiuose ypač dažnai užsiminta Lietuva. Kartais pasiskundžiam, kad mūsų Lietuvėlė tokia maža ir visų pamiršta. Kopenhagoje buvo malonu patirti, jog literatūrinis pasaulis apie Lietuvą neblogai informuotas.

Suvažiavimo metu pakartotinai nuskambėjo pastaraisiais mėnesiais suimtųjų laisvosios spaudos ir patriotinio sąjūdžio veikėjų — Skuodžio, Iešmanto, Pečeliūno, Statkevičiaus, Terlecko, Sasnausko ir Petkaus — pavardės. Būdinga tai, kad Maskvos tuo klausimu niekas entuziastingai negynė. Teisinti žmonių persekiojimą už tai, kad jie reiškia savo nuomonę, šiandien nebemadinga ne tik Vakarų, bet ir Rytų Europoje.

Statkevičiaus, Skuodžio, Iešmanto, Pečeliūno, Sasnausko, Terlecko ir Petkaus pavardės, vasariui baigiantis, buvo ne kartą minimos pasaulinės rašytojų sąjungos suvažiavime, Kopenhagoje. PEN Klubo kalinamų rašytojų komitetas, kuriam vadovauja anglų autorius Michaelas Scammellas, stengiasi atkreipti pasaulio dėmesį į rašytojus, vertėjus ir žurnalistus, kurie kalinami už savo idėjas, įskaitant ir laisvosios spaudos darbuotojus Rytų Europoje bei Sovietų Sąjungoje. Komitetas apie juos informuoja paskirus PEN centrus ir pataria, kaip jie galėtų kalinamiems padėti. Vienas pagalbos būdas — tai kalinamų rašytojų globa. Pavyzdžiui, Viktorą Petkų į savo garbės narių sąrašus jau įtraukė škotų ir amerikiečių PEN centrai. Škotų atstovai suvažiavime pasakojo, kad jie apie Petkų informuoja spaudą ir žada rašyti laiškus sovietinės valdžios organams. Tokiais garbės nariais priimta ir

daugelis kitų. Scammellas kvietė visus PEN centrus globoti kuo daugiau kalinamų rašytojų bei žurnalistų kalinii.

Kalinamųjų rašytojų komiteto pirmininkas ilgai sustojo prie gydytojo Algirdo Statkevičiaus išgyvenimų — kaip jis buvo nušautas už akių ir įgrūstas į psichiatrinę ligoninę, iš kurios dabar šaukiasi pagalbos. Scammellas taip pat papasakojo apie Skuodžio, Iešmanto ir Pečeliūno nuveikimą, paminėjo Sasnauską ir Terlecką.

Kalinamų rašytojų komiteto pranešime rašoma, kad padėtis blogiausia Sovietų Sąjungoje, Argentinoje ir Vietname. Komitetas ypač susirūpinęs ukrainiečio Mykolo Rudenkos būkle. Nors jis sunkiai serga, ji vis tiek verčia dirbti — bijomasi, kad jo bado streikas gali būti paskutiniu. Argentinos komiteas nusiuntė 60-ies suimtų ar dingusių rašytojų ir 40-ties žurnalistų sąrašą, bet iki šiol negavo atsakymo. Vietnamo kalinimose dabar vargsta 75 rašytojai, kurių sąrašą išdalijo išeivių vietnamiečių rašytojų centras.

Scammellas priminė, kad rytų Vokietijoje už „priešvalstybinį kurstyimą“ tebekalinamas rašytojas Manfredas Bartschas. Girdėjosi komentarų, kad tokiomis formulėmis pateisinamas žmonių suiminėjimas už konstitucijos leistą nuomonės reiškimą. Kalinamų rašytojų komiteto pirmininkas pagyrė serbų ir kroatų centrus už jų talką PEN klubui, tiriant suimtųjų rašytojų likimą.

Tarptautinio PEN Klubo suvažiavimo dalyviams buvo pranešta apie pernai spalio mėnesį pirmą kartą minėtą „Kalinamo rašytojo dieną“, kuri bus dabar rengiama kasmet. Apie šią dieną pasklido garsas tose šalyse, kuriose cenzūra neleidžia jos minėti.

Tikimasi, kad „Kalinamo rašytojo dieną“ bent truputį paveiks

(Nukelta į 2 psl.)

SVEČIUOSE PAS AUKSINĘ PLANETĄ

A. RADZIUS

Astronautams pasiekus mėnulį, Amerika savo erdvinę pastangose labiau susikoncentravo į planetas. Paskutiniu dešimtmėčiu aplankyti Merkurijus, Venera, Jupiteris ir ant Marso nušautas dvi kapsulės. O štai praėjusių metų lapkričio mėnesį kvapą užėmė stebėjome išpūdingą Voyager viešnagę pas skrybėlėtą saulės sistemos narį Saturną.

Voyager I erdvėlaivis yra nedidesnis už mažą kompaktinį automobilį. Sveria 825 kilogramus (1820 svarų). Su savim nešasi nemažą instrumentų naštą: kosminių spindulių detektorius, magnetometrą magnetinio lauko stiprumui matuoti, infraraudonųjų ir ultravioletinių spindulių spektrometrus ir kt. Be to, radijo siųtuvus, dvi televizijos kameras, viena su plataus kampo, kita su telefoto lęšiu. Kameros gali būti sukičiamos į visas puses. Ju optika tokia galinga, kad gali „pastebėti“ 8 kilometrų dydžio objektą iš pusantro milijono kilometrų atstumo. Voyager 1 yra tikras technologinis stebuklas. Jis operuoja be žmogaus įsikišimo. Jeigu kas kur sugenda, patsai pasitaiko ir pakoreguoja navigacines klaidas. Tikras robotas. Jo jėgos šaltinis — maža atominė jėgainė.

Kelionėn paleistas Voyager 1 iš Cape Canaveral Floridoj 1977 m. rugsėjo 5 d. Po 19-kos mėnesių, t.y. 1979 m. kovo mėnesį erdvėlaivis pasiekė Jupiterį. Saturnas yra beveik dvigubai toliau kaip Jupiteris, tad dar 19 mėnesių reikėjo, kol buvo pasiekta žieduotoji planeta.

Pora savaitių prieš pakylant Voyager 1, erdvėn buvo išsautas jo dvynukas Voyager 2. Jo trajektorija labiau lenkta, tad kelionėje Voyager 2-sis gerokai atsiliko. Vėliau pasiekė Jupiterį, o pas Saturną teatskris tik 1981 m. rugpjūčio mėn. Bet Voyager 2 dar aplankys Uraną 1986 metais ir Neptūną 1989 metais, kai tuo tarpu Voyager 1-jam Saturnas yra paskutiniuoju viešnage.

Artėdamas prie Saturno, Voyager 1 pirmiausia praskrido pro didžiausią planetos satelitą Titaną. Praskrido visai netoli, tik 4000 km. atstu nuo jo debesuoto paviršiaus lapkričio 12 dienos rytą, 12 val. 41 min. Rytų stardartiniu laiku. Saturno traukos veikiamas, erdvėlaivis smarkiai greitėjo. Prieš pat praskrisdamas pro Saturną, Voyager 1 dar žvilgtelėjo į kitą satelitą Tetidę iš 415,000 km atstumo 5 val. 16 min. po pietų. Ir 6 val. 45 min. pasiekė artimiausią nuo Saturno tašką, kurs buvo 124,240 km atstu nuo planetos debesų. Tada ir greitis buvo pats didžiausias — 91,000 km per valandą arba daugiau kaip 25 km per sekundę. Precizią nepaprastą — erdvėlaivis tuo metu buvo tik 19 km nuo kuro. Toliau erdvėlaivis praskrido pro kitus Saturno palydovus: Mimą — 8 val. 42 min. vakaro 89,000 km atstu, Enceladą — 8 val. 50 min. vak. 200,000 km atstu, Dionę — 10 val. 39 min. vak. 161,000 km at-

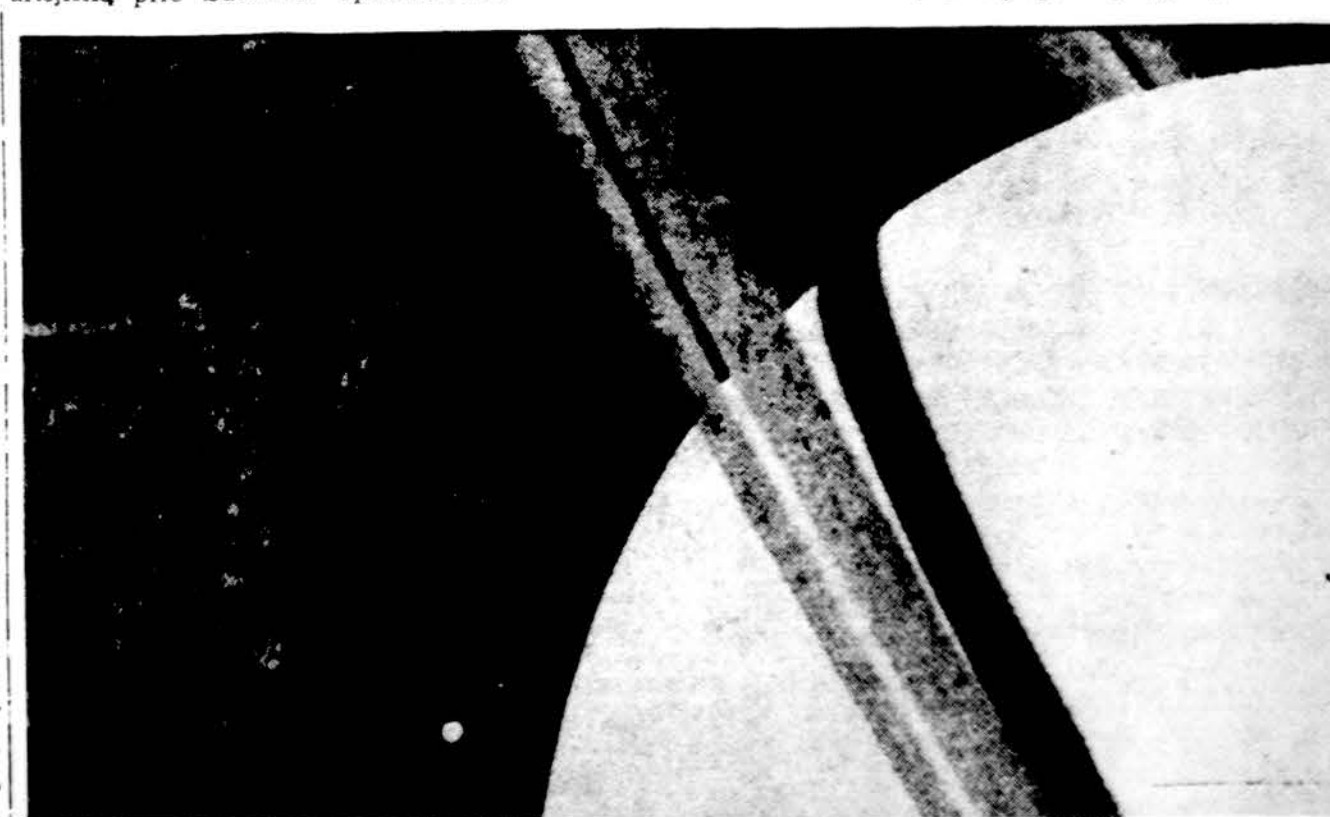
Mikalojus Konstantinas Ciurlionis (1875-1911).

Zvaigždžių sonata. Andante, 1908.

stu, o Reją ir Hiperioną aplankė jau lapkričio 13 d.: pirmąjį 1 val. 21 min. ryto 72,000 km atstume, antrąjį 11 val. 44 min. ryto 879,000 km atstume.

Visuomenėje šis žygis susilaukė didelio dėmesio ir net entuziazmo. Planetariumai visoje Amerikoje buvo perpildyti, nes juose demonstravo erdvėlaivio artėjimą prie Saturno. Spaudos puslapiai, radijo bei televizijos žinių tarnybos negailėjo vietos naujienoms iš erdvės. Teko pastebėti spaudoje žinutę, kad studentai Edinburge, Texas, iškėlė antena, kad galėtų tiesiog klausytis specialių NASA pranešimų. Prezidentas J. Carteris stebėjo pranešimus televizijoje ir telefonu pasveikino NASA mokslininkus.

Žinios skriejo per visą pasaulį ir kėlė nuostabą bei pasigėrėjimą. Britanijos televizija transliavo specialius biuletenius, o Londono „Sunday Telegraph“ rašė, kad tai esąs pats imponantiškiausias žygis erdvėn nuo žmogaus nusileidimo mėnulio. Japonų televizijoj astronomai bei erdvės specialistai pakaitomis komentavo Voyager 1 progresą.

Saturno žiedas meta šešėlį ant planetos debesų. Kairėje satelitas Dionė. Tai vienu iš daugybės Voyager atsiųstų fotografijų.

Erdvėlaivio kelionė Saturną mokslui turi neįkainojamos vertės. NASA mokslininkai tvirtina, jog per vieną savaitę jie daugiau sužinoję apie Saturną, negu per visą rašytinės istorijos laikotarpį.

Saturnas iki Voyager 1 buvo beveik nežinomas. Na, buvo žinoma, kad jis antroji didžiausia saulės planeta, gigantiškas vandenilio ir kitų dujų kamuolys. Skersmuo per pusiaują 120,000 km arba 9.4 kartus didesnis, negu žemės. Reikėtų 815 žemės rutuliukų, kad sudarytumėm vieną Saturno rutulį. Tačiau teleskopai, net ir geriausioms stebėjimo sąlygom esant, terodo mažą, neryškų gelsvą skritulėlį, žiedo apsuptą. Ir nenuostabu. Saturnas nepaprastai toli. Vidutinis atstumas nuo saulės 1 milijonas ir 427 milijonai kilometrų, devynys su puse kartų toliau, negu žemė. Valanda ir 20 minučių užtrunka, kol saulės šviesa pasiekia Saturną. Tiek maždaug laiko į žemę keliavo ir Voyager 1 radijo signalai nuo Saturno pašonės. Aplink saulę Saturnas apibėga per 29.5 metų, o aplink savo ašį apsuka vidutiniškai per 10 valandų 26 minutes. Šie ir daugelis kitų duomenų, sukauptų vadinamajame, tere tik šikicai tolimosios planetos portretui. Nors Voyager 1 užvertė astronomus naujais duomenimis, tačiau dar daug darbo, pastangų ir laiko reikės, kol visi neaiškumai bus išaiškinti. O be to ir naujų klausimų iškilo.

Pažvelkime trumpai, ką Voyager 1 žygis į Saturną atskleidė. Jau rugpjūčio mėnesį erdvėlaivio televizijos kameros pastebėjo raudoną dėmę pietinėje Saturno hemisferoj. Kita dėmė greitai pasirodė ir šiaurinėje. Jos priminė didžiąją Jupiterio raudonąją dėmę, milžinišką cikloną, audrą, mažiausiai 300 metų besisukančią. Tik Saturno dėmės esančios mažesnės, gal kokių 12,000 km skersmens. Planetos atmosfera esanti tiek pat audringa, kaip ir Jupiterio. Vėjai ten švilpia daugiau, kaip 1300 km per valandą.

Didžiausia Saturno atrakcija — žiedai. Žemės teleskopais rasti tik šeši jų ir trys tarpai. Visi gražiai sugulę planetos pusiauju plokštumoj. Žiedai sužymėti alfabeto raidėmis nuo A iki F. Dabar Voyager 1 parodė, kad žiedai nėra ištisiniai. Jie susiskaldę į daugybę siaurų žiedų, kurių gali būti koks tūkstantis. Atrodo lyg milžiniška patefono plėštelė. Vienas žiedas, 97 km pločio, staiga susiaurėja iki 40 km. Kiti du žiedai besą nekoncentriški visai žiedų sistemai. Garsus Casinini tarpas tarp A ir B žiedų pasirodo besą užpildytas bent keltu tuzinų siaurų žiedų. F žiedo išoriniame krašte pastebėti lyg siūlai, susisukę iš atskirų, tarytum, plaušų. Kai kuriose žiedų dalyse susiformuoja keistos formacijos, lyg rato stipinai. Jie laikini reiškiniai, tetrunka tik keletą valandų. Vieni tie žiedų ypatumai yra netikėti, ir astronomai kol kas nežino, kaip juos išaiškinti. Patsai Saturnas su visais žiedais ir artimesniais satelitais pasirodė besą apsuptas didžiulio vandenilio debesies, kelių šimtų tūkstančių km. skersmens. Debesis iš žemės nepastebimas, nes be galo retas. Skaičiuojama, kad jame gali būti ne daugiau, kaip 25,000 tonų vandenilio.

(Nukelta į 2 psl.)

Svečiuose pas auksinę planetą

(Atkelta iš 1 psl.)

Didelė ir sudėtinga Saturno satelitų sistema būtų menkai žinoma, jei ne Voyager 1 žygis. Jis atrado tris naujus satelitus, kurių žemės teleskopais jokių būdu nebūtų įmanoma pastebėti. Tai uolų ir ledų gabalai, tiek seni, kaip ir visa saulės sistema, t.y. apie 4,6 milijonų metų. Ju skersmuo nedidesnis kaip 600 km. Kol kas dar nepavadinoti jie vardais, tad žymimi S-13, S-14 ir S-15. S reiškia Saturną, o skaitmuo nurodo satelitą, jo sudėtinę eilės tvarką. Matome, kad aplink Saturną sukasi 15 žinomų satelitų. O kiek dar nežinomų, nesurastų. Įdomu, kad S-13 skrieja aplink planetą prie pat F žiedo išorinio krašto, o S-14 to žiedo viduje. Savo gravitacija jiedu kontroliuoja žiedo dailelytes, tarytum ganytojai bandos avis: išorinis, kad jos neišlėktų į erdvę, o vidurinis, kad nenukristų ant Saturno.

Daug intymių detalių atskleidė praskridimas pro kai kuriuos jau žinomus satelitus. Su dideliu dėmesiu mokslininkai sekė praskridimą pro Titaną, didžiausią ne tik Saturno, bet ir visos saulės sistemos satelitą, didesni už Merkurių, o taip pat ir Plutono planetas. Jo skersmuo 5800 km. Buvo manoma, kad jo atmosfera dominuoja metanas, bet paaiškėjo, kad didžiausią nuosmigtį sudaro azotas. Metano besą mažia, kaip 1 proc. Be jo dar yra propano, etileno, etano, acetileno. Los Angeles tipo smogo ir kt. Jai dar paminėsime cianidus, tai gausim nelabai svetingą atmosferą. Kartą įkvėpus, antro karto kvėpti jau nebereikėtų. Nors ir paminėjome organinių junginių cianidą, bet nemanoma, kad bet kokios rūšies gyvybė ten galėtų išsivystyti. Per daug šalta. Temperatūra Titano paviršiuje galinti siekti net — 183 C (arba netoli — 300 F). Paviršiaus, deja, neįmanoma įžiū-

rėti, nes Titanas apsuptas tirštais debesimis. Belieka tik spėti, kad jame tyvuliuoja skysto azoto jūros.

Tetidė, apie 1500 km. skersmens satelitas; viena jos pusė santi perpjauta ilgo vingiuoto griovio, tartum didžiulio plyšio, kurs galėjęs atsirasti nuo smarkaus smūgio į priešingą pusę. O ta priešingoji pusė nusėta krateriais ir kalnais. Mimas apie 400 km skersmens. Vieną jo pusę dominuoja didžiulis krateris, lyg grėsminga akis, žvelgianti į erdvę. Jeigu objektas, išmušęs kraterį, būtų tik truputį didesnis, tai smūgis būtų sutrupinęs visą satelitą. Kita jo pusė apibarstyta mažais krateriais. Enceladas, apie 600 km skersmens, palyginti lygus, dailus rutulys. Jo paviršiuje nematyti tokių dramatiškų iškilimų ir įdubimų, kaip pas Mimą. Ir dėl to jis įdomi paslaptis: kodėl jis toks lygus? Spėjama, kad koks nors paslaptis šilumos šaltinis suminkštino ledinį jo paviršių ir išlygino plyšius bei kraterius. Dionė labai panaši į mūsų mėnulį. Jos paviršiuje, kaip ir mėnulio, didesni ir mažesni krateriai, „marios“, vingiuoti grioviai, kalnai ir kt. Dionė apie 800 km skersmens. Japetas jau didesnis satelitas, apie 1500 km skersmens. Viena jo hemisferą penkis ar šešis kartus žviesesnė už kitą. Dėl to jis įdomus astronomams. Deja, jį Voyager 1 matė iš labai didelio atstumo. Reja tokio pat dydžio, kaip ir Japetas. Paviršius taip tankiai krateriais nusėtas, kad jie, anot vieno geologo, pečiais susirėmę, lipta vienas ant kito.

Žvilgsniu į Saturną ir jo sistemą nesibaigia Voyager 1-jo misija. Dar vieną uždavinį erdvėlaivis turi atlikti: skaičiuoti ir saulės erdvės sklindančias daleles. Šie duomenys leis mokslininkams nustatyti, kur baigiasi saulės įtaka ir prasideda žvaigždžių, t.y. kur yra saulės sistemos

Satelitas Dionė pozuoja

Saturno satelito Reja detalė iš arti. Didžiausias krateris šioje nuotraukoje 72 km. skersmens.

ribos. Kai Voyager 1 jėgos šaltinis išsekė, pasiners jis amžinon erdvės tylos ir skris nematomas ir negirdimas tarp žvaigždžių. O

mums belieka laukti Voyager 2-jo, kurs jau pakeliui ir vėl aplankys tą patį Saturną ir jo mėnulius.

centre, Chicagoje. Pobūvį pravedė knygos leidėjas dr. Balyš Paliokas. Trys kalbėtojai, knygos visai neliesdami, kalbėjo apie prel. M. Krupavičių.

Bernardas Žukauskas trumpai priminė M. Krupavičiaus veiklą Petrapilyje ir vėliau Voroneže, kuriame buvo lietuvių tremtinių gimnazijos kapelionu, energingai reikėsi lietuvių tremtinių politiniame judėjime, už ką vietos bolševikų buvo pasmerktas mirties bausme. Artimųjų draugu įspėtas, slapta išvyko iš Voronežo, pasiryžęs pereiti bolševikų — vokiečių fronto liniją ir pasiekti Lietuvą.

Antras kalbėtojas, Vladas Šoliūnas, perskaitė M. Krupavičiaus 1920 m. birželio 23 d. Steigiamojo seimo posėdyje pasakytos, kiek sutrumpintos, kalbos tekstą. M. Krupavičius, kalbėdamas dėl ministerio pirmininko dr. K. Griniaus pateiktos min. kabineto deklaracijos, plačiau pasisakė krikščionių demokratų bloko vardu svarbesniais valstybės klausimais, kurie Steigiamojo seimo bei koalicinės vyriausybės turėtų būti sprendžiami bei vykdomi.

Trečias kalbėtojas, kun. V. Bagdonavičius, iškėlė M. Krupavičiaus valstybės santvarkos idėjas, paremtas krikščioniškosios demokratijos doktrina. Tų idėjų vėliava, kūrėsi Lietuvos valstybė, tapdama demokratine respublika. Priešingomis idėjomis vadovavo Leninas, vengdamas demokratijos poveikio į valstybės santvarkos pagrindus. Jis nuvairavo Rusiją į diktatūrą.

Po šių trumpų kalbų nuotai-kinga meninė dalį atliko „Baltos Pakšto ragelių meistreriai“. Šią grupę įsijungė E. Pakštaitė-Sakalovskienė su kanklių akordais. Už gerą vakaronę, jos suruošimą, pravedimą bei gausių dalyvių pavažišinimą padėkai, dr. Balyš Paliokui ir jo talkininkams — talikininkams.

S. Rauckinas

APIE RAŠYBOS NEPAISYTOJUS

Lietuvis galvos nesuk, dviem dalykais: gimtąja kalba ir savo tautos istorija. Kalbininkus ir istorikus iškaitant. Kalbininkas esmi, kam man istorija! Istoriai esmi, kam man kalba! Politikas, gydytojas, inžinierius, agronomas, tapytojas, poetas esmi, kam man kalba ir istorija! Mes nepiktodžiaujame, kaip Curzio Malaparte: questa porca Italia (ta kiaušė Italija!). Garsus rašyto-

Lietuva PEN Klubo suvažiavime

(Atkelta iš 1 psl.)

ir diktatūrinės vyriausybės, kurios kartais reaguoja į žmogaus teisių pažeidimą.

Lietuvos vardą suvažiavime priminė Nobelio premijos laureatas Czesław'o Milos'o pagerbimas. Apie jį ir jo gimtinę aplinką su pasididžiavimu kalbėjo lenkų delegatai Julius Žulavskis ir Arturas Miendzičekis, o pasitaris paminėjo ir laureato gimtinę Oskarą Liubičių-Milašius. Žulavskis pabrėžė, kad Nobelio premijos paskyrimas Milos'ui sutapo su „ypač svarbiais ir viltis keliančiais įvykiais“ Lenkijoje. Daugeliu metų Milos'as buvo cenzūros ten uždraustas ir buvo sunku net jo pavardę paminėti spaudoje. Bet, anot Žulavskio, Lenkijos rašytojai jo niekad nepamiršo ir studentai pradėjo spausdinti jo raštus slapta. 1974 metais lenkų PEN centras suteikė Milos'ui premiją už lenkų poezijos vertimus į anglų kalbą: „Tai visa, ką tuo metu galėjome padaryti“. Bet mums lenkų kultūra ir literatūra visad nedalomą, nežūrint kur ji bekerotų — kalbėjo Žulavskis.

Vengrų delegatui, leidyklos „Europa“ redaktoriui Istvanui Bartui, padėkojau už gražią lietuvių poezijos antologijos „Lietuvos koelto, išleidimą. Apie literatūrinius ryšius su Lietuva teko pasisnekučiuoti ir su slovenų, kroatų, serbų bei makedonietų atstovais. Išgirdęs Viktoro Petkaus pavardę, vienas Rytų Europos šalies delegatas pasisakė: „Taip, mes jį žinome, — jis lietuvių veikėjas“. Lietuvos nepamiršta ir tolimoji „Antra Lietuva“? — nusipirko Kunų Liaudies Respublikos centro delegatas Chun Chan Yeh. „Prieš koki trisdešimt metų lietuvių buvo gražiajame Vilniuje“. Kunų rašytojas pasukėjo pridurti, kad jo Vilniuje sušaukta dar prieš Kinijos Sovietų Sąjungos santykių pasilij-

ma. „Kalbėsiu atvirai“, pareiškė jis. „Mes nemėgstame imperialistinės agresijos ir mažų tautų užgrobimo“. Jis padėkojo už Tomo Venclovos anglų kalba parašytą brošiūrą apie lietuvių literatūrą ir sakė, kad mėgins ją išversti.

Neblogiau Lietuvos reikalus suprato ir Taivano delegatai. O su išvykiais vietnamiečiais, kurių šalyje dabar siaučia rašytojų persekiojimas, irgi atsirado bendra kalba.

Suvažiavimo metu vyko simpoziumas apie „Poeziją, kaip kultūrinės tapatybės kalbą“. Gavęs žodį, stengiausi pabrėžti gimtosios kalbos svarbą ne tik lietuvių rašytojams, bet ir visai tautai. Kalbėjau, kad daugeliui lietuvių, kaip ir kitų Rytų Europos tautų poetų, kalba tebėra stebuklas, nepaprasta dovana. Kada gimtąjai kalbai ima grėsti pavojus, lietuviai, gerai prisimindami savo istoriją, pajunta pavojų savo kultūrinei tapatybei ir pačiam tautos egzistavimui. Šie žodžiai susilaukė palankių komentarų, ypač iš Rytų Europos delegatų, kurių istorinė patirtis panaši į mūsų.

Suvažiavimo dalyviai tapo entuziastiškais danofilais. Net ir danų kalba, kurią vienas jų poetas pavadino „ne kalba, o gerklių liga“, pradėjo skambėti muzikaliai. Nuo maisto lūžo daniški stalai ir delegatai nuolat vėlavosi į posėdžius. (Kas nepuls į skatą, pamatęs aštuonių rūšių silkę?). Danų PEN centras, atrodo, prasiškolino į tolimą ateitį, tačiau nematė nė vieno „melancholiško dano“. Net ir motociklistų lydimas, Danijos karalienės limuzinas teikėsi pravažiuoti, man bestovint prie valstybinio teatro. (Beveik galiausiai prisiekti, kad ji man mirtelėjus!). Tikėtai Tivoli parkas skendėjo tamsoje, dabė laukdamas pavasarinio sezono, kaip užmigusi Anderseno pasakų laisvė. Kongreso uždarymo vaišėms baigiantis, paskutinė valanda praleidau su šauniu jaunu latvių rašytoju, poetės Veronikos Streltės sūnumi, Paviliu Johānsonu iš Stockholmo ir suomių delegatu. Nusprendė, kad suvažiavime per daug kalbėta, o per mažai dainuota ir pasikeitė liudies dainomis. Prie kito stalo dainavo jugoslaviai.

Perkeliavus literatūrinį pasaulį, kaip visad, traukia į namus...

Algirdas Landsbergis

Knyga, parašyta Lietuvoje, išleista Chicagoje

VALSTYBININKAS POLITIKOS SŪKURIUOSE — Prelatas Mykolas Krupavičius. 1885 — 1970. Biografinė apybraiža — Amžininkų atsiminimai — Dokumentai — Laiškai. Knyga skiriama Lietuvos Steigiamojo seimo šėsisdešimties metų ir prelato Mykolo Krupavičiaus dešimties metų mirties sukaktims paminėti. Techninė priežiūra J. Slaboko; tekstą rinko — Aleksandras Pakalnis, jr. Atspausdinta M. Morkūno spauduvėje, Chicagoje, 1980. Išleido Popiežiaus Leono XIII Literatūros fondas Chicagoje. Knygos autorius, gyvenantis Lietuvoje, nemėgimas, Nepaminėtas ir dr. Balyš Paliokas, kurio iniciatyva, ryžtu bei pastangomis sulaukta lėšos šiai knygai išleisti. Knyga 247 puslapių, iliustruota 15 foto nuotraukomis. Kaina 6 dol. gaunama ir „Drauge“.

Knygai praturmę parašė dr. Kazys Sidlauskas. Biografinė apybraiža, padalinta į 7 skyrius, užima apie 150 puslapių. Likusioje knygos dalyje, pavadintoje Priedu, yra: 1. atsiminimai ir dokumentai, 2. memorandumai, 3. laiškai, sveikinimai, nekrologas...

Ižangos vietoje nežinomas autorius pažymi, kad, aprašant didžiojo valstybininko prelato Mykolo Krupavičiaus gyvenimą ir veiklą, grįžtama į praeitį, prisimenant anų dienų įvykius bei mažiau žinomus faktus. Trumpuose skyreliuose minimi M. Krupavičiaus gyvenimo ir jo šakotos veiklos žygiai, atstatant ir organizuojant Lietuvos valstybę. Kiek plačiau sustota prie krikščioniškosios demokratijos klausimo, žemės reformos klausimo, Steigiamojo seimo darbų. Išskirtinis dėmesys atkreiptas į Trečiąjį

seimą ir jo padarinius, kaip studentų užpuolimas, perversmas ir t. t. Tiems klausimams paskirtas visas skyrius, pradėtas pastaba:

Prel. Mykolas Krupavičius

„Šis klausimas Lietuvai turi istorinės reikšmės. Daugelio jis yra iškraipomas. Dėl to randame reikalo šį dalyką pateikti do-

kumentais ir kiek plačiau“.

Knygos Priede „Prelatas M. Krupavičius atsiminimų šviesojė“ skyrius yra skirtas prelato prievaičiai bei viešajam gyvenimui kiek plačiau įdomiai apibūdinti, bei jo gerbėjų pasisakymams. Šiam atsiminimų skyriuje ne kartą pasikartoja tai, kas anksčiau biografinėje apybraižoje yra pasakyta.

Ypatingas dėmesys atkreipiamas į memorandumus, ypač į 1940 m. memorandumą, įteiktą sovietinės valdžios organams Lietuvoje. Šiuo memorandumu M. Krupavičius bandė užmegzti kontaktą su okupanto pareigūnais. Memorandume plačiai išdėstė Katalikų Bažnyčios socialinę doktriną ir jos santykį su kapitalizmu ir proletariatu. Paliečiamos to meto aktualios daugeliui sukelus abejonių, svarstant kuriais sumetimais tai buvo daroma: ar mėginant, kiek galima, ilgiau uždelsti laiką, ar net sulėtinti pradedusio teroro siautėjimą aliuizomis ir galimus pasitarimus?

Antras memorandumas įteiktas vokiečių generaliniam komisarui Kaune, prašant sustabdyti Lietuvos žemių kolonizaciją ir grąžinti išvietintiems ūkininkams jų ūkius. Memorandumą pasirašė buv. prezidentas dr. K. Grinius ir buv. žemės ūkio ministeriai kun. M. Krupavičius ir prof. J. Aleksa. Dėl šio memorandumo M. Krupavičius buvo ištremtas į Vokietiją, ištardytas Tilžės kalejime ir vėliau internuotas Regensburgo karmelitų vienuolyne.

Autoriaus pasisakymai, M. Krupavičiaus artimųjų atsiliepimai, memorandumai bei įvairūs kiti priedai daro knygą įdomią ir patrauklią.

Knygos „Valstybininkas politikos sūkuriuose“ pristatymas įvyko 1981 m. vasario 27 d. Jaunimo

Nuotr. V. Mažeika

BARZDA

J. Savasis

Niekad netikėjau, kad barzda gali pakenkti šeimos darnai ir meilei, kol pats savo kailiu nepatiriau. O buvo taip.

Dėl tam tikrų priežasčių, gal daugiau dėl mados, atėjo mintis užsiauginti barzdą. Įdomi yra barzdų istorija. Senovėje, kaip mokyto knygos rašo, barzda visose tautos buvo vyriškumo, pajėgumo ir laisvumo ženklas. Tačiau mokyti graikai ir karingi romėnai skusdavę ne tik smakrą, bet ir galvas. Nuo Prancūzų revoliucijos laikų barzda buvusi demokratinio nusiteikimo ženklu, bet jau XX amžiuje beveik visuotinė barzdos išnyko. Tik rusai liko barzdoti, ir caras Petras Didysis savo tautos kultūrinimą pradėjo nuo bajorų barzdų pešiojimo. Taigi istorijos slinktyje barzda pergyveno įvairius pasikeitimus.

Kai dar buvau gimnazistas Lietuvoje, chorą traukdavome Maironio: „Kur lygūs laukai, snaudžia tamsūs miškai, lietuviai barzdotai dūmoja“. Bet tai buvo senovėje. O Vytautas Didysis juk, sakoma, buvo bebarzdis. Taigi barzda lietuviui kaip ir nebūtinai tautos pažymys. Praėjusio amžiaus mūsų inteligentai, Rusijoje eję mokslus, gyvenę tarp barzdotų rusų, dar pasilaikė barzdeles, bet jau aptriušusias, vos smakro smaigali bedengiančias, niekad ligi juosmens ar kelių

nesiekiančias, pvz. prezidentai Smetona, Stulginskis ir dar vienas kitas. O šiaip lietuviai turėjo svarų veidą, be žandenu, dažnai be ūsų ir be barzdos.

Bet ką aš čia apie barzdas ir barzdočius istorijoje, kai žadu papasakoti savo barzdos istoriją, kaip nepaprastą įvykį mano gyvenime.

Mano jaunų dienų supratimu ir patyrimu, Lietuvoje su barzdomis buvo tik žydai ir kacapai. Tikras lietuvis turi būti bebarzdis. Todėl negalėjau suprasti, kaip tokie žymūs lietuviai, Lietuvos mylėtojai, kaip Basanavičius ir jį panašūs nešiojo barzdas. Matyt, senos mados likučiai, ne kitaip. Barzdų atradimas ir išnykimas yra daugiau laiko mados reikalas. O tos mados nuolat keičiasi, svyruoja. Kai atėjo šiais laikais barzdų moda, ja tuojau užsikrėtė visokie hipiai, revoliucionieriai, kūditi studentai. Tos jų barzdos buvo dabartinės visuomenės paniekinimas, protestas prieš esamą santvarką. Todėl tokie barzdotieji pasidarė žmonijos pabaisa, naujųjų laikų barbarai. Šis faktas manė dar labiau sustiprino priešą barzdų.

Tačiau „mainos rūbai margo svieto...“ Barzdas ėmė auginti mūsų „viršūnes“: menininkai, dailininkai, artistai, poetai, rašytojai, redaktoriai, net ir kunigai. Staiga barzda pasidarė pranašumo, iš paprastos liaudies išsiskyrimo, ženklas. Tad pagalvojau: O kuo aš esu už juos menkesnis? Ir aš galiausiai turėti barzdą.

Pasitaikė ir puiki proga. Įmonė, kurioje dirbu, pasiuntė mane trimis mėnesiais į Pietų Ameriką, kur buvo tos įmonės skyrius. Vos tik išvykęs, ėmiau auginti barzdą. Iš karto bijojau, kad su manim neatitiktų taip, kaip su kūdikiu, kuriam pradeda dygti

Kunigo vienuolio sukaktis ir rašytojo debiutas

Gyvenime kuo nors išskirtinai pasireikšiusios žmonės paminėti spaudoje yra visur priimtas ir įprastas dalykas. Ypač po daugelio atliktų darbų, minint darbininko apvalią amžiaus sukaktį. Tačiau yra ir visokių žmonių. Vieni, nors ir daug padarę ir įsida-
dami, kad sukakties proga bus apie juos rašoma, redakcijos blokuoja savo laiškus, tiesiog drausdami apie juos prasi-
ti. Kiti, gal net ir mažiau nu-
veikę, siejoja visokiais strate-
giniais planais, kad tik nebūtų
primiršti. O laikraščiu bei
žurnalų redakcijos labiausiai
yra patenkintos tais, kurie nei
draudžia, nei inspiruoja vieno-
kijomis ar kitokiomis progomis
apie juos atsiliepti. Jeigu turi-
me laisvą spaudą, tegu būna
paliktas jai pačiai pasirinkti-
mas, ką kada ir kaip prisimin-
ti ir prisiminimo priežastis pa-
sverti.

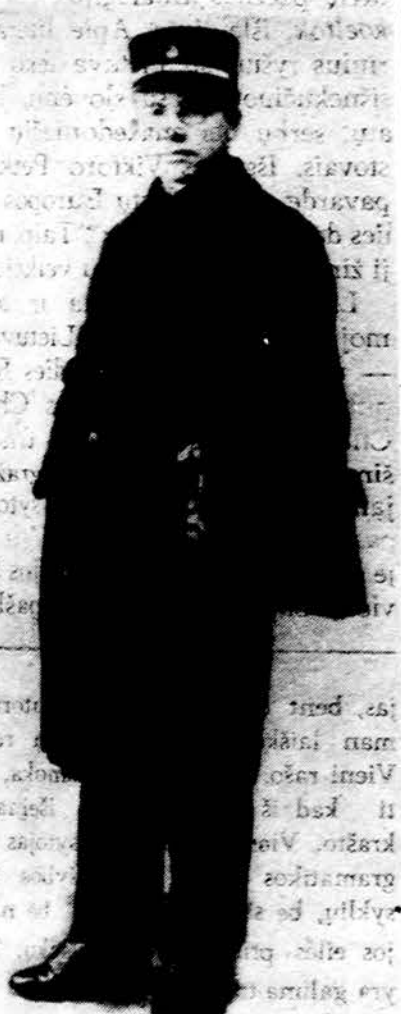
Šiandien čia susitinkame su
kun. dr. Juozu Vaisnora, MIC.
Ir gana reta, kaip iš rasi-
nio antraštės galite spėti, dvi-
guba proga. Mat sukaktuvi-
ninkas yra gimęs 1905 metais,
taigi gražią 75 metų sukaktį
galėjo jau minėti pernai. Savo
vienuoliško kasdienybės gal
jis tai ir prisiminė. Tačiau
lietuviškoji spauda visa tai,
galima sakyti, pramirkėjo
nemačiomis ir negirdomis. Ir
turbūt dėl to, kad sukak-
tūjinkas yra vienas iš tų
retųjų žmonių, kurie apie savo
sukaktis redakcijoms nepri-
mena nei draudimu, nei skati-
nimu, ta ar kita proga apie jas
prasitarti.

Ar pirmąją savo bendra-
darbio 75 metų sukaktį ir
„Draugo“ kultūrinis priedas?
Ir taip, ir ne. Iš tikrųjų apie
kun. dr. Juozą Vaisnorą, MIC,
amžiaus sukaktį pernai redak-
cijoje žinoja. Tačiau sukak-
tūjinkas metais norėta at-
dengti ir savotišką paslaptį.
Kultūrinio priedo skaitytojai
metai po metų atkarpoje vis
gardžiuodavosi tiksliai sukirp-
tomis, dažniausiai linksmo po-
būdžio apybraižomis — trum-
pomis novelėmis. Bet kas tas
jas rašantis J. Savasis,
skaitytojai nežinojo. Nors ir
klausinėjama, stengėsi paslap-
ties neišduoti ir redakcija.
Tačiau imta įkalbinėti auto-
rių, kad jis atiduotų leidyk-
lai

KAZYS BRADŪNAS

tų savųjų apybraižų knygą. Iš
karto nė iš tolo — ne ir ne!
Pagaliau vargais negalais
sutiko, bet ir tik su sąlyga, kad
viršelyje būtų tik J. Savasis.
Tad pernai ir laukta tos kny-
gos, norint sukaktį atšvesti su
nauja knyga rankoje ir, nieko
nepaisant, ta proga atidengti
paslaptį, kad kun. dr. Juozas
Vaisnora, MIC, ir J. Savasis
yra vienas ir tas pats. Bet žino-
je, kaip šiandien yra su mūsų
leidyklomis. Rankraštį palie-
ki, o kada bus atspausdinta
knyga, taip ir nežinai. Gal už
kelių mėnesių, gal už metų, o
gal net už kelerių? Panašiai
buvo ir J. Savojo „Laisvų atos-
tų“ atveju: laukta ir pasi-
ruosta jas sutikti pernai, o
reikėjo perkopti į 1981-muo-
sius metus, vėluojant ir su
kunigo vienuolio sukaktim, ir
su rašytojo gimimu.

Jeigu ne tos „Laisvos atos-
tos“, kurias Lietuviškos kny-
gos klubas tik dabar išleido,
tikriausiai kun. dr. Vaisnoras,
MIC, sukaktį būtų minėję
jau pernai. Juk ir be J. Savojo
dalies sukaktūvininko tiek nu-

Gimnazistas Juozas Vaisnora Rygiškų
Jono gimnazijoje, Marijampolėje.

veikta ir kitose srityse prirašy-
ta, kad nebūtų buvę galima pro
visa tai praieiti tylomis. Užten-
ka tik atsiversti bent bosto-
niškę Lietuvių Enciklopediją,
kur Juozui Vaisnora skirta
arti visos puslapis teksto. Neiš-
skaičiuojame šia proga
detaliai visų tų enciklopedinių
žinių, bet tik stebimės, kiek to
žmogaus veikta ir padaryta
nuo pat gimnazisto ir klieriko
metų iki pat šių dienų. Tai būta
pirmojo nepriklausomybės de-
simtmecio, demokratinės, veik-
lios, sakykime, barzdukinės
kartos žmogaus, kuriam ko
nors organizavimas, kam nors
talkingimas buvo būtinybė
laisvę atgavusioj tautoj. Todėl
jaunasis Juozas Vaisnora tada
buvo ir kaimo jaunimo — pa-
vasarininkų vadovas, ir darbi-
ninkų, ūkininkų, ateitininkų
organizatorius, ir režisierius, ir
aktorius, ir kaimo švietimo
vakarinų kursų destytojas ir
t.t., ir t.t.

Istoje Marijonų vienuo-
liją, buvo išvestas kunigų 1932
m. Po to vėl studijos, vėl parei-
gos vienuolijoje. Moksloose
igyjami filosofijos ir teologijos
doktoratai, išrenkamas Lietu-
vos marijonų provinciolu,
vėliau eina vienuolijoje ir kitas
įvairias pareigas, pokario me-
tais Vokietijoje Lietuvių tauti-
nės delegatūros kancleris,
Lietuvos Raudonojo kryžiaus
igaliotinis, Lietuvių stovyklų ir
mokyklų kapelionas. Nuo 1950
metų eina įvairias atsakingas,
pareigas Marijonų vienuolijos
centre, Romoje. 1967 m. mari-
jonų vadovybės buvo išrinktas
generaliniu postulatorium
arkiv. J. Matulio beatifikaci-
cijos byloje. Šias pareigas įsai-
eina ir dabar, judindamas, kiek
tik įmanoma, bylos eigą tei-
giama kryptimi.

Tačiau kun. dr. Juozas
Vaisnora, MIC, visada buvo ne
vien tik visuomeninio, pasto-
racinio, vienuolinio darbo, bet
ir šmaikščios publicistinės,
mokslinės, o pagaliau ir litera-
tūrinės plunksnos žmogus.
Nuo pat jaunų dienų iki šiandien
rašo įvairiais klausimais
periodinėje spaudoje, yra
daugelio pastoracinio ir visuo-
meninio pobūdžio knygų auto-
rius. Pabrėžtinai minėtinas ir
kaip istorikas: veikalas „Mari-
jos garbinimas Lietuvoje“
(išleistas Lietuvių katalikų
mokslo akademijos 1958 m.

Kun. dr. Juozas Vaisnora, MIC — J. Savasis Nuotr. V. Maželis

Romoje) yra šios rūšies vienin-
telė, stambi istorinė studija,
vienintelė tokia mūsų tautos
religinio gyvenimo raidos plot-
mė. Knygoje suaknta daug ir
daugeliui negirdėtų istorinių
duomenų, liečiančių Marijos
šventovės Lietuvoje. Aš pats,
alvitiškis, apie Alvito bažny-
čioje nuo 17 amž. esantį ste-
buklingą Marijos paveikslą
daug dalykų nei žinojau, nei
buvau girdėjęs, o atradau šioje
istorinėje studijoje. Studiją
„Marijos garbinimas Lietu-
voje“ dar ir dabar galima įsi-
gyti „Drauge“, kaina — 3 dol.
Suminėjęs tiek daug ir tokių
rimtų sukaktūvininko darbų ir
žvelgiant į tik ką išėjusią
naują linksnų literatūrinę
apybraižų knygą „Laisvos
atostogos“, ne vienas gali kil-
ti klausimas: kodėl toks orus

žmogus ir dar kunigas vienuo-
lis šoktelėjo dabar į gerokai
linksnų beletristiką? Atsaky-
tume irgi klausimu: o kodėl dar
aukštesnis hierarchas vysku-
pas Motiejus Valančius, para-
šęs moksline studiją „Žemai-
čių vyskupystė“, ėmė ir sukūrė
taipgi gana linksnų aprašy-
mų ir nuotykių „Palangos
Juze“? Valančiaus ir Vais-
noros-Savojo paralelė čia tik
dėl to, jog norime pasakyti,
kad beletristika, net smagiai
nuotaikai skaitytojų nutei-
kianti beletristika, nėra koks
nors jį rašančio pažėminimas.
Nėra pažėminimas net
kunigo vienuolio, netgi vys-
kupo plunksnai, jeigu tik auto-
riui nestokoja talento. „Laisvų
atostogų“, atveju neturime
jokios abejonės: knyga para-
šyta talentingai, apybraižų

Vladas Šlaitas

BŪTŲ GALIMA PARAŠYTI GRAŽIAUSIĄ LITANIJĄ

Raudonųjų jurginų šukuosena. Bubikopfas.
Arba gluosnių plaukai,
kurie siekdavo upeliukštį.
Arba tavo plaukai,
kurie liedavo mano skruostą kaip meilės paglostymas.
Būtų galima parašyti gražiausią litaniją
apie tavo plaukų seniai mirusią lengvą šukuoseną.

RŪKAS

Rūkas
yra mano geriausias bičiulis
Senatvės prieangyje
rūkas pradeda leistas ant mano akių,
ant širdies
ir ant mano prisiminimų.
Dabar viską matau pro rūką.
Rūkas,
rūkas
ir rūkas.
Ir tik pro rūką
pasirodo man tavo veido prisiminimas.

DIDISYS INKVIZITORIUS

Tiems,
kurie netiki,
arba tiems,
kurie tiki,
bet abejoja,
labai lengva užimti Dostojevskio Didžiojo Inkvizitoriaus
vietą,

nes nesuvaldomas troškimas vadovauti ir valdyti kitus
yra stipresnis už mirtį.
Štai kodėl „pabučiavimas dega jo širdyje,
Bet jįsai tebesilaiko savo senojo nusistatymo“.

Mano gimimas man
asmeniškai,
yra paslaptis.
Ir tai yra gyvenimo paslaptis.
Arba tai yra kraujas daugelio nuodėmės atleisti.
Ir tai yra tikėjimo paslaptis.
Jeigu nebūtų jokios paslapties,
tai gyvenimas būtų tolygus žinojimui,
ir tai būtų tolygu laisvei nelaisvėje,
nes nebūtų vietos pasirinkimui
arba asmeniškai laisvei;
būtų tik vėjo nešiojamas pienės pūkas
be paslapties,
be stebuklo,
autoriteto
ir be mažiausio asmeniškos laisvės pasirinkimo.

Didžiojo Inkvizitoriaus poemą Aliošai džiaugsmo neatnešė,
nes jįsai neturėjo džiaugsmo;
jįsai atnešė tik šio pasaulio dalykų darytojo
nelaimingą ir žiaurią šypseną.

temos šiandieninės, aktualios, ir kitų mūsų kunigų beletristų
stilius sklandus, šaipokiškas, optimistinės grožinės beletris-
tikos gyvastinga tradicija. Reikėtų tik gailėtis nebet dėl
to, kad Savasis-Vaisnora savo
beletristinės plunksnos nepa-
lenkė knyginiam debiutui,
sakysim, prieš 40 ar 50 metų.
Tada šiandien jo šio žanro
dienų Valančiaus, Vaisganto
(Nukelta į 4 psl.)

pirmieji dantukai. Laimingai išvengiau
ligos, kuri lydi kūdikio pirmųjų dantukų
dydymą. Iš karto jaučiausi nejauniai. Nuolat
atrodė, kad su mano veidu kažkas netaip.
Dygstantieji šiurkštūs barzdos plaukai lyg
erzino odą, lyg badė mano švelnų veidą. Bet
netrukus apsipratau ir užsiauginau pusėtiną
barzdelę. Ne tik barzdelę: neskutau žandų ir
pakaklės. Iš plaukų matėsi tik kakta. Skruos-
tai, nosis ir akių bei burnos angos. Jei jau
barzda, tebūnie ji visur, kur tik plaukai auga.

Tik savo barzda nelabai apsidžiaugiau:
nors dar galvoje neturiu žilų plaukų, jų
pakankamai pasirodė barzdoje. Kodėl? Juk
žmogus gema jau su plaukais, o barzda pra-
deda želti tik po kelių metų, tad turėtų
būti už plaukus daug jaunesnė. Šios mįslės
taip ir nepavyko atspti. Nepasidžiaugiau nė
barzdos spalva. Esu brunetas, o barzdos
plaukų dalis juodi, rudi, net ir žili. Gal jau
taip reikia? Su tokia margos spalvos barzda
žmogus atrodo dar rimtesnis, orensis.

Viena mintis mane jaudino: ką pasakys
mano šeima, kaip sutiks mane barzdotą.
Savo laikuose žmonai apie barzda — nė
žodelio, nė mažiausios užuominos. Maniau
padarysiai įdomią staigmeną. Mušiau
žmonai telegramą ir prašiau nesirūpinti
sutikti mane aerodrome, nes įmonės direk-
torius pažadėjo mane sutikti ir parvežti
namo.

Štai aš jau namuose. Vos tik sugirg-
dinau sodelio vartelius, šoko prie manęs
šnelis Pupkis, kuris būdavo atpažįsta
mane iš žingsnių ir pirmas sutinka mane,
džiaugsmingai šokinėdamas aplinkui. Ši
kartą jau bėgo prie manęs, bet staiga atšoko
ir ėmė žiauriai loti lyg nepažįstamą svetimą
žmogų. Pasiskubinau į namą. Duris atidare

žmona ir pamatiusi susuko: „O, Viešpatie!“
Nuo mano bandymo senų papročiu ją pa-
sveikinti, pabučiuoti, nusisuko ir pasakė:
— Nagi čia dabar kas? Ar tau negerai
pasidarė galvoje?

— Prie ko čia galva? Užsiauginau barzda
ir tiek. Niekad nematė vyru su barzdomis?
— Matyti mačiau, bet niekad nesitikėjau,
kad mano vyras bus barzdotas. Aš ištekejau
už bebarzdžio. Kam tau prireikė tos bar-
zos?

— Dabar visi rimti vyrai užsiaugino
barzdas. Atgaivina senovę.
— Kokie tie tavo rimtieji vyrai, kur ta
senovė?

Pradėjau nuo Amerikos:
— Didysis Amerikos prezidentas
Linkolnas buvo su barzda...

— O ar nežinai, kad paskutiniai keli
prezidentai buvo be barzdų?
— Mečiausi į lietuvišką plotmę:

— Gi mūsų didieji tautos vyrai, kaip
Basanavičius, Kudirkas, Šliūpas...

— Gal jau pasekei ne tik Šliūpo barzda,
bet ir jo idėjomis? Gal jau pasidarė šliupar-
niū, kuriuos dar ir šiandien linksniuoja
senoji Amerikos lietuvių karta.

Pamačiau, kad ginčas be naudos. Į mano
barzdotųjų pavyzdžius, žmona tuojau sura-
davo visą eilę bebarzdžių. Netikėjau, kad ji
tiek susipažinusi su istorija ir istoriniais bei
šiandieniniais žmonėmis.

Kai su žmona taip ginčijomės, tiesiog
barėmės, vaikučiai — penkerių metų ber-
niukas ir metais už jį jaunesnės sesutė, kurie
visada šokdavo mane pareinantį pasvei-
kinti, norėdami, kad juos paimčiau ant
rankų ir jie galėtų mane apkabinti, pabu-
čiuoti, dabar stovėjo atokiai, išplėstomis aku-

tėmis žiūrėdami į mane. Staiga nutraukiau
ginčą ir pasakiau: „Esu pavargęs. Duok
vakarienės“.

Seniau vakarienės būdavo tikra atgaiva,
kada visa šeima susirinkdavom prie stalo.
Vaikai čiauškdavo, pasakodavo ko išmoko,
ką patyrė vaikų darželyje, žmona pasako-
davo dienos įvykius ir visokias žinias, aš
dalindavausi išpužiais iš savo tarnybos. Ši
kartą vakarienė buvo lyg po laidotuvių. Ban-
džiau pasakoti šį tą iš mano darbų Pietų
Amerikoje, išpužius iš kelionės. Žmona
klausė be jokio dėmesio, jos mintys buvo kur
kitur (gal mano barzdoj). Vaikai tylėjo, ret-
karčiais pažvelgdami į mane lyg į pirmą
kartą matomą nepažįstamą žmogų.

Po vakarienės, kaip buvo įprasta, atsi-
sėdęs į minkštasuolį, pasiūliau vaikams.
Atėjo nedrąsūs, lyg bijodami. Pasisodinau
ant kelių ir ėmiau klausinėti, bet jie, nuleide
galvutes, tartum bijodami pažvelgti man į
veidą, atsakinėjo trumpai „taip, ne“. Žodžiu,
ir su vaikais santykiai užlūžo. Dar blogiau
buvo su šuniuku Pupkiu, kurio seniau
negalėdavau atsiginti. Jis vis norėdavo
užsokti man ant kelių ir būtinai palaizyti
mano žandą. Šį kartą pašauktas, nubėgo į
kambario kampaną ir atsigulęs, padėjęs galvą
ant pirmtinių kojų, žiūrėjo į mane
tokiais keistomis akimis, tartum pasi-
renkęs mane pulti.

Sekantią dieną nuėjau į tarnybą. Sky-
riau, kuriame dirbau, darbo draugai, neva
sveikino mano pasikeitimą, bet jaučiau, kad
už mano pečių šaiposi su tam tikra užuojau-
tos doze. Jie pamane, kad čia yra vienas iš
mano hobby, kokius turi ir rimti žmonės. Bet
draugiški santykiai ir čia lyg atšalo. Vienas
tik įmonės direktorius liko šiltas, draugiškas

kaip seniau. Mat ir jis nešiojo dailiai apkirp-
tą barzdelę.

Viso to pasikeitimo šeimoje ir tarnyboje
mano atžvilgiu nepaisiau. Galvojau — tai tik
pirmasis išpušis. Po kelių dienų apsipras, ir
vėl viskas bus po senovei.

Bet dienos bėgo, barzda augo, o šeimoj
atmosfera nesikeitė. Dargi kai kas linko į
blogesnę pusę. Kai vieną vakarą, atsigulęs į
lovą, bandžiau, kaip seniau, žmonelę pagla-
monėti, pabučiuoti, ji griežtai reaguavo:
„Atsargiai su ta savo barzda. Nežinai, kad
mano oda labai jautri“. Ir nusisuko į kitą
pusę.

Negeriai buvo ir su vaikais. Tarp mano
pareigų buvo ir ta: vakare paguldyti vaikus
ir užmigdyti juos su pasaka. Vieną vakarą,
paguldes vaikus, pradėjau pasaką:

— Kitados gyveno karalius...
— Ar jis buvo su barzda? — pertraukė
berniukas.
— Žinoma, kad su barzda. Visi karaliai
yra barzdoti.
— Ar jo barzda buvo tokia, kaip tavo?
— Visai tokia.
— Tai toks ten ir karalius, jei jo barzda
panaši į tavo...

Jutau, kad čia jau provokacija. Todėl nu-
traukiau pasaką ir griežtai pasakiau:
„Dabar miegoti!“ Užgesinau šviesą ir išėjau
iš vaikų kambario. Girdėjau, kaip vienas
vaikų pasikukčiodamas verkė. Nežinojau, ko
gailėjosi: manęs ar nutrauktos pasakos.

Reikėjo apsispręsti: barzda ar šeimos
ramybė ir džiaugsmas. Vieną rytą, anksčiau
atsikėlęs, išėjau į tarnybą ir pakeliui užėjęs
į kirpyklą liečiau nuskusti barzdą. Iškvė-
pintas odekolonais, išėjau iš kirpyklos tar-
tum numetęs nuo pečių sunkią našta.

Pakeliui sutikau vieną moterį, mano žmonos
draugę. Toji nustebus užkalbino: „O, ir vėl be
barzdos, kuri jus tikrai sendino...“ Nieko
neatsakiau ir paspartinau žingsnius.

Nuėjau į tarnybą. Darbo draugai šyp-
sodamiesi sutiko mane su senu drau-
gišku. Nesiteiravo, kas atsitiko, kodėl
nusiskutau barzdą. Ją palaikė tam tikra
mano klaida, kurią dabar pataisiau. Beje, jie
visi bebarzdžiai. O aš visą dieną galvojau,
kaip dabar sutiks mane šeima.

Beveik jaudindamasis grįžtu namo. Pir-
masis sutinka mane Pupkis. Jis ima
šokinėti, iš džiaugsmo kabinasi man į kojas,
loja iš džiaugsmo. Įeinu į vidų ir stebuklas —
žmona pasveikina mane bučiu. Vaikai
šokinėja aplinkui ir nori, kad juos pakelčiau,
pabučiuočiau. Bet dar labiau nustebau, kai
įėjau į valgomąjį. Stalas padengtas kaip
didžiausiom šventėm. Net ir žvakės uždeg-
tos, o stalo viduryje puikių gėlių puokštė.
Gražiau nebūdavo nei vardines, nei vedybų
metines švenčiant.

Reiškia, žmona žinojo, kad aš jau be
barzdos. Bet kaip? Čia jau moterų „paštas“.
Toji moteris, žmonos draugė, sutikusi mane
gatvėje be barzdos, tuojau paskambino
žmonai: „Žinau, brangioji, šį rytą sutikau su-
abejoja žmona. „Tikrai taip, netgi kalbė-
jaisi su juo. Dabar jis atrodo daug jau-
nesnis...“

Vakarienė buvo tikra iškilinga. O mane
juokas ėmė — juk tai mano barzdos
laidotuvis.

Nebuvo gaila barzdos, tik gaila to laiko,
kada dėl barzdos buvo dingusi šeimos
ramybė, šiluma, laimė. Argi nevertėjo dėl to
paaukoti barzdą?

Kunigo vienuolio sukaktis ir rašytojo debiutas

(Atkelta iš 3 psl.)

knų, tikriausiai, jau turėdume kelias. Dabar tenka guostis bent patarlės išmintim: geriau vėliau, negu niekad. J. Savojo knygą „Laisvos atostogos“ galima gauti „Drauge“, kaina — 6 dol.

Zvelgiant toliau ir giliau į kun. dr. Juozą Vaišnorą — J. Savąjį, kaip žemiškąjį žmogų, gali ir vėl išnirti klausimas: kaip viename asmenyje čia susiderina toks „rimtumas“ ir „nerimtumas“, kur viso to šaknys? Aš pats esu suvalkietis ir suvalkiečius gerokai pažįstu. Vaišnora-Savasys yra taipgi suvalkietis, nuo pat Marijampolės, gryniausios kapsas. Ir man atrodo, šio Lietuvos kampo žmonių būdingiausias bruožas labai yra ryškūs visoje kun. dr. Vaišnoras-J. Savojo kasdieniškoj laikysenoj, darbų užmojuos ir kūryboj. Kiek jį patį žinau, tai žmogus, sunkiai palenkiamas savo įsitikinimams, tačiau nesisalinas ir kitaip galvojančių; įvairias sritis užgriebiančiose pažiuose labiau konservatyvus, tačiau pritariąs ir naujovėms, jeigu tik jos neprasoka tam tikrų ribų; patvarus

apsimtuos darbus, juos atlieka kiek tik įmanoma gerai (užtenka tik pamatyti jo sutvarkytą centrinę Marijonų vienuolijos biblioteką Romoje); pirmu žvilgsniu atrodo rūsio, tačiau akyse ir lūpose nuolat žaidžia šypsenos ir pokščiško šelmiškumo užuominos; vienuolinėse pareigose stabilus, darbštus ir preciziškas, beletristikoj atsipalaiduojantis, laisvalaikis, linksmas; išlaikąs tam tikrą orumą, nepertempdamas jo į pasipūtimą; arti gyvenimiškos realybės, bet neapsieinas ir be poezijos; gardžiuojasi savo tarmės liaudine kalba net ir intelektualinių temų pokalbiuose... Žodžiu, tikras sūduvis — suvalkietis, kokių ne vieną anas Lietuvos pakraštys yra dovanojęs šakotai ir dinamiškai mūsų tautos raidai.

Malonia ir dviguba proga kun. dr. Juozui Vaišnorai-J. Savajam, linkime dar ilgai būti tuo, kuo yra, prie to „yra“ dar vis ką nors naujo pridant, kaip, va, čia spausdinamoji naujausioji apybraiža „Barzda“, kuri į „Laisvas atostogas“ jau nespėjo pakliūti.

Vilniaus universiteto įtaka Lietuvos architektūrai

ALG. TAMAŠAUSKAS

(Tęsinys iš praėjusio šetad.)

MYKOLAS ŠULCAS (1769–1812)

Trečiasis Vilniaus universiteto architektūros profesorius buvo Mykolas Šulcas (1769–1812), kuris 1797 metais buvo universitete Stukos adjunktas, o 1799 metais buvo išrinktas profesorium, Stukai mirus. Jisai dėstė, sekdamas Stukos universitete įvestą architektūros programą. Dėstė architektūros istoriją, statiką, planavimą, estetiką ir architektūros stilius. Buvo geras architektūros teorijos žinovas. Šulcas pabaigė Vilniaus katedros statybą ir pridėjo virš frontono didžiulės šventųjų statulas, kurias Stuka nebuvo numatęs. Jos tik sulaužė katedros masybą ir sugadino fasado balansą.

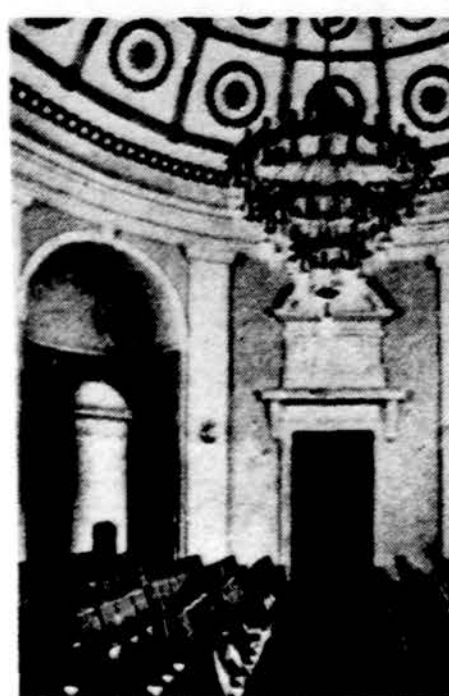
Nors Šulcas turėjo apšiai projektų, tarp jų mokykla ir bažnyčia Šviločiūje, Oginskų rūmai Žaliesėje, Aomenos apskrityje, jo žymiausias projektas buvo Spaso cerkvės pavertimas universiteto anatomikumu 1807–1810 metais. Komplikuojęs struktūros stogas dengė keturkampio pobūdžio pastatą — kuklus fasadas, kurio pagrindinis akcentas yra pusapskritinis langas virš pagrindinio įėjimo. Pastatas be išlaikinių kolonų, kas būdinga Šulco kūrybai. Planai, laikomi archyve, rodo simetrinį kambarių išdėstymą apie pagrindinę įėjimo salę. Klasicizmo dėsnių laikantis, apskriti kambariai nepasirodė išorėje.

Laikantis Šulco projekto, 1809–10 metų laikotarpyje buvusiuose Mikuličių namuose buvo įrengta didžiulė rotondinė auditorija chemijos paskaitoms. Pusapskritinis motyvas pasirodė čia nišose. Klasikinės detalės ir dorėniniai pilastrai dominuoja sienas ir sudaro klasicistinį vaizdą, bet santykis tarp detalių silpnai išsprendas.

Šulco vertingiausias klasicizmo paminklas yra Vil-

niaus universiteto aula — Kolonų salė — pastatyta ant buvusio iškilnių salės liekanų šalia Švento Jono bažnyčios. Deja, šis puikus kūrinys turi tiek pat architektų, kiek yra architektūros istorikų. Budreikai Kolonų salės architektas yra Stuka-Gucevičius. Dmochowskiui — tai Podčasinskio darbas. Mačiulytei-Kasperavičienei — Šulco suplanuotas pastatas. Šulcas tikrai prie tos statybos dirbo, ir joje yra aiškių Šulco darbo elementų, nes salė nebuvo taip pastatyta, kaip rodo rastas projekto originalas ir projekto dokumentai.

Projekto originalas liudija, kad buvo planuota dviaukštė salė, kurią juosia 22 kolonos, einančios visu salės perimetru. Paprastos, kvadratinio skerspjūvio kolonos turėjo būti ant pagrindinio aukšto, o virš jų apskrito skerspjūvio turėjo būti kolonos jonėnų orderio su bazėmis ir kapiteliais. Jos projektuotos spalvoto, dirbtinio marmuro, juodų bazių, gelsvų kolonų, paauskuotų kapitelių ir balto su auksuotais dantukais karnizo. Šviesa turėjo eiti iš viršaus pro gaubtą stogo langą, mažą bokštelį, ir per kitą langą iš Švento Jono gatvės pusės.

Mikuličių namų rotondinė auditorija. Architektas Mykolas Šulcas

Vaišnorų šeima 1928 metais Lietuvoje: tėvai, dabartinis sukaktuvinių knas da dar klerikas Juozas, jo sesutė ir brolis.

Kun. dr. Juozas Vaišnora, MIC, kasdieniniuose savo darbųose tarp knų, dokumentų, rankraščių centriniuose Marijonų vienuolijos namuose, Romoje.

Projektas nebuvo taip įvykdytas, nes buvo per brangus. Vietoje bokštelio, abiejuose galuose įtaisyti pusapskritiniai langai, matomi ir Šulco anatomikumo projekte. 1814 metais Čartoriskio įsakymu projektas pakeistas. Statybą pravedė architektūros studentas Podčasinskis, kuo yra sunku patikėti. Sieninė tapība įvykdyta Glovackio pagal Podčasinskio projektą. Skliautuose nutapyti kasetonai su rozetėmis, imituojantys drožybą.

Nors Šulcas buvo geras teoretikas ir architektūros profesorius, tai patvirtina amžininkai savo atsiminimuose, jis buvo blogas architektas praktikas. 1809 metais jam buvo net atimta teisė vadovauti statyboms. Tos teisės buvo grąžintos 1812 metais, kada jam buvo pavesta statyti pavylyną carui Aleksandriui I-jam iškilmingai priimti. Bet, kai pavylynas bestatant sugriuvo, Šulcas, to sukrėstas, pasiskandino Neris upėje.

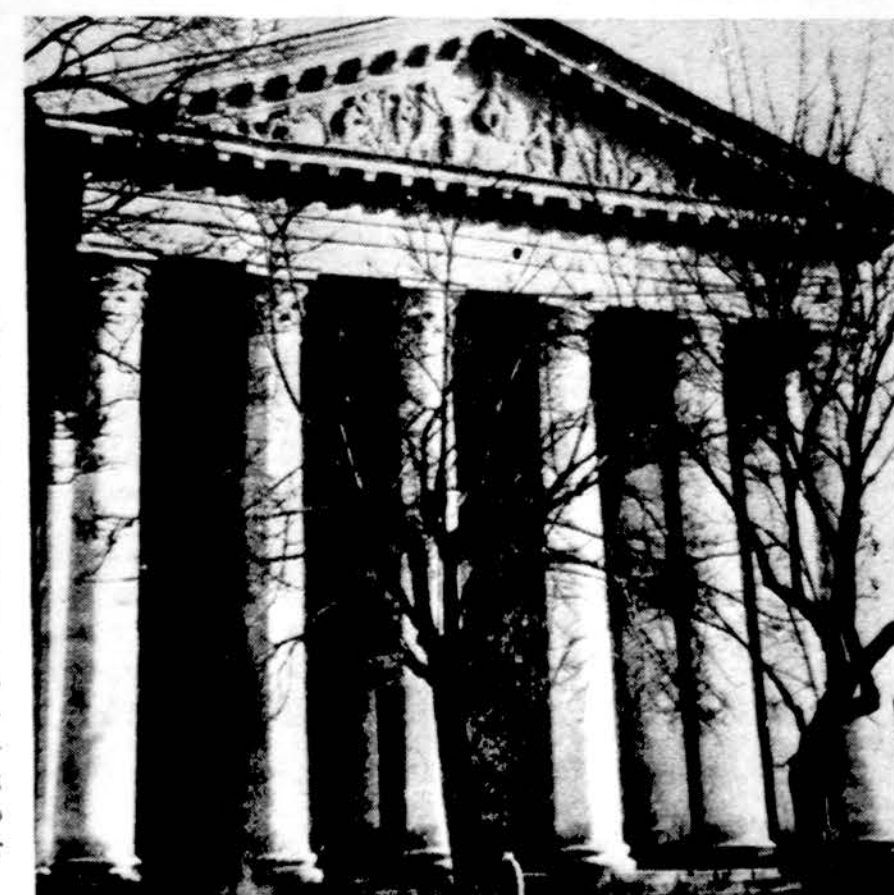
Karolis PODČAŠINSKIS (1790–1860)

Šulcis mirus, architektūros Kėdė Vilniaus universitete pasiliko tuščia. 1819 metais ją užėmė Karolis Podčasinskis (1790–1860) Vilniaus universiteto ir Peterburgo Dailės akademijos auklėtinis. Jis buvo paskutinis architektūros profesorius. Podčasinskis 1814 metais buvo gavęs universitete filosofijos magistro laipsnį. Tarp 1817–1819 metų jis lankėsi užsienyje: mokėsi Paryžiuje ir buvojo Italijoje. Vilniaus universitete jis dėstė tik civilinę architektūrą, kai jo pirmtakai dėstė taip pat ir karinę architektūrą.

Podčasinskis padarė nema-

žai projektų profesoriaudamas ir paskui po Vilniaus universiteto uždarymo 1832 metais. Minėjome, kad jis baigė Kolonų salės statybą. Sakoma, kad jis dar prisidėjo ir prie ankščiau minėtų Vyskupų ar Vilniaus gubernatorių rūmų statybos. Podčasinskis atremontavo Švento Jono bažnyčią (nes jis buvo taip pat ir universiteto architektas), pristatydams jai klasicistinį portiką. Suplanavo klasicinio stiliaus Balinskių dvaro rūmus Jasiūnuose, 1824–1828 m., kur korintinių kolonų portikas išryškina gana kuklų pastatą. Kampani užbaigti nišomis su piliastrais. Bet rūmų kompleksas rodo daugiau dalių prigludimą prie viena kitos negu jų įjungimą visumon.

Leningrade atrasti Podčasinskio projektai, liečiantys

Vilniaus reformų evangelikų bažnyčia. Architektas Karolis Podčasinskis

Parodos Chicagoje

Šių metų pradžią ir šių metų pavasario pradžią yra itin gausi puikiomis parodomis lietuviškoje galerijoje, Chicagoje. Neseniai grožėjoms *Prano Gailius* ir *Vytauto O. Virkav* tapybomis bei *Algimanto Kežio* nuotraukomis, o dabar viena po kitos ir vėl bent kelios būtinoms pamatyti.

Reikšmingas įvykis visame Chicago lietuvių kultūriniame gyvenime bus *Adomo Galdiko* darbų paroda, kuri M. K. Čiurlionio galerijoje Jaunimo centre atidaryta kovo 27 d. (penktadienį) 7 val. vak. ir kuri ten vyks iki balandžio 5 d.

Lietuvių grafiškų paroda *Vilniaus miesto temomis* šiuo metu vyksta „Galerija“ patalpose, 744 North Wells St. Ši paroda ten iki balandžio 4 d. Galerija savaitės dienomis atdara nuo 11 iki 6 val. (pirmadieniais uždaryta), sekmadieniais — nuo 1 iki 4 val.

Kūrybingą ir labai kruopščiai apipavidintą *Romo Bartuškos* nuotraukų parodą M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, dar galima pamatyti ir šį savaitgalį — šeštadienį ir sekmadienį nuo 9 val. ryto iki 9 val. vak.

Rašytojų sukaktys

Kovo mėn. 18 d. suėjo 120 metų nuo *Gabrielės Petkevičaitės* — *Bitės* gimimo. Mirė 1943 m. Rašytoja buvo bajoraitė, tačiau savo visuomenine, kultūrine veikla ir grožinės literatūros raštais sutapo su naująja lietuvių inteligentija. Mūsų literatūrai yra palikusi daug idomių apsakymų ir stambių romanų „Ad astra“. O prisimenant Steigiamąjį seimą, reikia pastebėti, kad rašytoja buvo išrinkta seimo atstove ir, kaip vyriausia amžiumi, pirmininkavo seimo atidarymojam posėdžiui.

Taipgi kovo 18 d. suėjo 90 metų nuo *Juozo Švaisto* gimimo. Mirė Los Angeles 1978 m. Parašė nemažai apsakymų, novelių, pasakų, romanų, atsiminimų. Taipgi parašė biografinius romanus iš Vinco Kudirkos gyvenimo „Jo sužadėtinė“ ir knygnešio kun. M. Sidaravičiaus gyvenimo „Žiobriai plaukia“. Lietuvių kalbon išvertė Dostojevskio romaną „Nušikaltimas ir bausmė“.

Vilniaus universiteto rūmų fasadų pertvarkymus. Jis norėjęs nugriauti prie gatvės stovėjusį dviaukštį namą, atidaryti universiteto kiemą. Esamų namų fasadai būtų buvę perdirtami, langai atkultuojami puskolonėmis, piliastrais, arkomis ir skulptūromis, o kiemas atitveriamas metaline tvora. Tai aiškūs klasicizmo motyvų panaudojimai, turint mintį akademinio klasicizmo pagrindus. Dviaukštis namas, kaip vėliau žinoma, buvo nugriautas, bet Podčasinskio projektas nebuvo įvykdytas.

Nauji leidiniai

• ATEITIS, 1981 m., Nr. 1 — 2. Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos — lietuviškos orientacijos žurnalas. Vyr. redaktorius — kun. dr. Kęstutis Trimakas, 850 Des Plaines Ave., At. 409, Forest Park, IL 60130. Redaktoriai: adv. Saulius Kuprys, Rima Sidrienė ir Aldona Zailskaitė. Redakcijos nariai: dr. Roma Kuprienė, Jonas Kuprys, Dailva Markelytė, dr. Linas Sidrys, Grasilda Reinytė ir Linas Palubinskas. Administruoja Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629. Metinė prenumerata — JAV ir Kanadoje — 9 dol., kitur — 7 dol., išskyrus Pietų Ameriką (5 dol.). Garbės prenumerata — 15 dol.

Ši „Ateities“ jubiliejinį numerį redagavo K. Trimakas, išdėstė J. Kuprys. „Ateities“ žurnalas pradėtas leisti 1911 metais. Tad šiemet 70 metų sukaktis. Šiandieniniai ateitininkai ir šiandieninė „Ateities“ redakcija šią sukaktį

Vienas didžiųjų XX amžiaus kompozitorių, vengras Béla Bartók, nuo kurio gimimo š. m. kovo mėn. 25 d. suėna 100 metų. 1940 m. atvykęs į Ameriką, kompozitorius sunkiai čia vertėsi ir mirė varge 1945 m. Visą laiką domėdamasis vengrų ir kitų tautų liaudies dainomis ir liaudies muzika. Béla Bartók kūrė tačiau moderniąją muziką, tik atremtą į liaudies pagrindus. Šiandien jis jau yra vienas ryškiausių mūsų amžiaus klasikų. Visas pasaulis šimtmetinę kompozitoriaus gimimo sukaktį plačiai minės. Chicago radio stotis WFMT — 98.7 kovo 25 d. 8 val. vak. transliuos specialią 2 valandų programą Béla Bartókui prisiminti ir pagerbti.

Žymiausias Podčasinskio projektas buvo reformatus evangelikų bažnyčia Vilniuje, statyta tarp 1829–1835 metų. Kaip projekto originalas rodo, bažnyčia primena istorinės antikinės šventyklų išvaizdą. Dorėninių kolonų portikas dominavo kuklų, vienos celės pastato priekį. Tai istorinio tikslumo krypties klasicizmas, kuris jau nesidomi logišku elementų naudojimu, o linksta į istoricizmą. Bet Podčasinskio darbai, ypačiai ši bažnyčia, turėjo daug įtakos Lietuvos architektūrai. Daugelis kitų pastatų, net ir daugelis katalikų bažnyčių, sekė šiuo modeliu.

Podčasinskis buvo paskutinis klasicizmo stiliaus propaguotojas, rašęs statybos technologijos ir architektūros istorijos, net ir parkų bei sodų tvarkymo veikalų. Jis buvo taipgi Stukos-Gucevičiaus biografas.

1832 metais Vilniaus universitetas rusų buvo uždarytas. Bet universitetas sugebėjo gana trumpu laikotarpiu pasukti Lietuvos architektūrą viena kryptimi — į neoklasicizmą. Galima pastebėti universiteto įtaką vien iš to, kad pagrindiniai Lietuvos architektai tarp 1773 ir 1832 metų kaip tik ir buvo Vilniaus universiteto architektūros katedros profesoriai. Įtaka buvo didelė. Stukos-Gucevičiaus darbų atveju tiesiog nuostabi. Tik visa tai dar iki šiol nėra tinkamai išnagrinėta ir įvertinta.

Šitaip kadaise savo studijoje būdavo tapybomis užsiėmęs dail. Adomas Galdikas. Jo darbų paroda M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje, atidaryta kovo 27 d.

Nuotr. V. Maželis

Šiemet rengiasi atitinkamai, kūrybingai ir iškilmingai paminėti. Ir jau mini šiuo pirmuoju 1981 metų numeriu, kuriame sukaupė gana daug idomios istorinės medžiagos. Reikia tikėtis, kad šio pobūdžio raštų ir nuotraukų bus apšiai ir kituose šią sukaktuvinių metų numeriuose. Tegu būna visi numeriai jubiliejiniai!

Paroda Clevelande

Niujorkietės Vidos Krištolaitytės tapybos paroda kartu su čekietės Marijos Gaižutienės keramikos darbais bus Lietuvių namuose, Clevelande, kovo mėn. 23 ir 29 d. Parodą rengia Korpl Giedra. Abi dailininkės jau gerai mūsų visuomenei pažįstamos. Abi šiai parodai labai uoliai ir su atsidėjimu ruošiasi.

Vienamė laiškė Vida Krištolaitytė rašo: „Jau 20 metų tapau (nuo 1961). Bet jaučiuosi kaip vaikas. Grįžtu prie pradžios, prie pagrindų, prie žemės, prie vandens. (Gal bėgu nuo žmonių ir akmenis ir jūrą). Gamta pastovesnė, tikresnė už žmones. Pamilau vieną uolą šiaurės pamyra, Maine. Ją tapau penktą vasarą. Ta uola man kartais šiltas akmuo, kartais karstas, kartais altorius, kartais aukuras. Negaliu atsižiūrėti. Tapau ir kitką, bet vis grįžtu prie akmenis ir vandens.“

Važiuoju iš New Yorko į Lietuvį namus, Clevelande su paroda iš meilės, iš sentimentų, juk vaikystėje kartu stovyklaudavom. Parodą rengia Giedra“.

Dail. Vida Krištolaitytė savo studijoje, New Yorke

PATIKSLINIMAS

Praėjusios savaitės kultūriniam priede (kovo 14 d.) informacinis straipsnis „Stratfordo 29-to sezono programa“ yra rašytas Alfonso Nako.

Gyvenimas, nelaimės, vienu, palinkimas, neturtas — tai kovos laukas, kuriame yra tikrų herojų; tai nežymūs herojai, bet jie kartais tyresni ir didesni, negu išgarsintieji karžygiai.

V. Hugo